

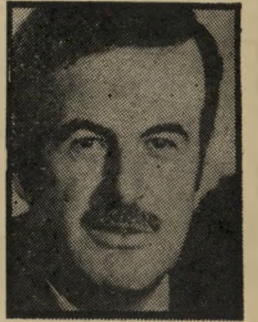
ידי רוח צת יד

רק עתה ניתן לגלות את הסיפור במלואו:

באחד מלילות פברואר השנה היתה תכונה מוזרה ליד העיר הרוסה קונייטרה ברמת-הגולן. מכונות מיסתוריות התקרבו לעיר משני הכיוונים. כשאורותיהן כבויים. הן עצרו לפני אחד הבתים הבתיה-הרוסים. ונוסעתיהן נחספו להיכנס פנימה. איש לא דיבר, ולא היה בחוץ אור.

המבקרים המיסטוריים היו ראש-משלת ישראל, מר מנחם בגין, ונשיא סוריה, הגנרל חאפס' אלי-אסד. הפגישה נערכה ביוזמת האמריקני אים. אך איש לא נכח בחדר, מלבד שני המדינאים (והמודיע האלמוני של מדור זה).

ובכן, ידידי, "אמר בגין, "שמעתי שיש לך צרות. כל מיני אחים מוסלמיים. זה מזכיר לי פסוק בתנ"ך שלנו: השומר אחי אנוכי? הה'ה'ה'ה'ה'ה' אתה צריך ללמוד מוד אצל השרותים הנהד' רים שלנו איך לטפל ב' מחבלים!"

אסד

"תודה, תודה," השיב הסורי, בנימה של ליגלוג. "אבל אני שומע שגם ה' מצב שלך לא הכי טוב. יש לך בחירות, ואתה עומד להפסיד. אתה צריך ללמוד אצל השרותים המצויינים שלנו איך לטפל באופוזיציה. לי אל תדאג!"

"אבל אני דווקא דואג לך, ידידי," השיב בגין. "אחרי הכל, אנחנו הרי שכנים. עוד מימי התנ"ך. שכנים צריכים לעזור אחד לשני..."

"גש לעניין," הפסיק אותו הגנרל. "האמריקאים אומרים שיש לך הצעה."

"תראה, ידידי," אמר בגין. "אתה מבודד בעולם הערבי. כימעט כמו ידידי אנוור בקאהיר. אין לך ידידים. הסעודים הפסיקו לך את הכסף. יש אצלך מחתרת. אבל אם אני אחמם קצת את החזית, זה ישתנה. כל הערבים יתאחדו סביבך. לא תהיה להם ברירה. האופוזיציה שלך תפסיק לשים פצצות. הסעודים יתנו לך הרבה כסף." "אתה רוצה אחוזים?" שאל אסד. "שמעתי שהיהודים טובים בעניינים כאלה."

"שמעתי שהסורים טובים מאוד בהפגזה של אזרחים," השיב בגין בעוקצנות. אך מייד חזר לנימה הידידותית. "אני מבקש דבר. אני רק רוצה לעזור לך. אנחנו קצת נחמם את הגבול שלך, ואתה קצת תחמם את הגבול שלנו."

"ואו ישכחו את שימעון פרס ויתלכדו סביבך, מה? הפלט הסורי, ומיצמץ בעיניו הפיקחות. "אני מבין, יד רוחצת יד. אתה נהנה אני נהנה."

"וגם האמריקאים ייהנו, כמובן," אמר בגין. "הם ישלחו שליח, ויפגינו נוכחות ויוזמה."

אסד התנדב לכבוש את האיזור הנוצרי בצפון-לבנון. בגין התנדב לכבוש את דרום-לבנון. המוחזק בידי אש"ף. אך שכנסו לפרט המיבצע, התגלו שני המדינאים כאנשים זריזים מאוד. הוסכם על המינימום: התקפה של הנוצרים של בגין על הצבא הסורי באיזור זחלה, הפגזת זחלה על-ידי הסורים, הפלת שני מטוסים סוריים בידי צה"ל, הזנת טילים סוריים לביקעת-הלבנון.

"ואו," סיכם בגין, "יבוא השליח האמריקאי ונוכל להפסיק."

הסוף ידוע: בגין ניצח בבחירות בישראל, אסד הפך גיבור העולם הערבי, הסעודים והכווייתים שלחו מיליארדים כדי לממן את הצבא שלו, מול האויב הציוני, בגין ניצל את ההזדמנות והפציץ את הכור העיראקי. רונלד רגן הודיע שהוא מצע מלחמה.

העניין כולו שמור עדיין בסוד כמוס, ואבקש שלא לגלותו לאיש.

זה לא הכי מדויק — אבל זה היה יותר מדויק מכפי שהיו כל הסקרים המדעיים.

שמרות.

דיעות קדומות.

הערכה עצמית

באותו הגליון של העיתון שבו התפרסמו התוצאות הראשונות של הבחירות, התפרסמה גם ידיעה קטנה המסבירה את התוצאות האלה יותר מכל המאמרים המלודים של החכמים-אחרים-מעשה — פרשנים, עיתונאים, פוליטיקאים, פרופסורים ומה עוד.

הסיפור כולו נאמר בכותרת:

"מחקר מטעם בתי-הספר לחינוך של אוניברסיטת תל-אביב: בעלי רקע כלכלי-חברתי גבוה-יחסית נוש'

אורי אבנרי אישי יותר

רים מההוראה אחרי ארבע שנות-עבודה — המאפיינים של תלמידי הסמינרים, הנשארים בהוראה: שמרנות, דיעות קדומות, הערכה עצמית חברתית גבוהה ואי-נוכחות להתנסויות חדשות."

על פי המחקר של הד"ר אחי זק והד"ר תמר הורוביץ, נשארות במיקצוע, אחרי ארבע שנים של הוראה, הבנות הפחות משכילות, בנות השכבות היותר-נמוכות מבחינה חברתית-כלכלית, בעלות התכונות ה' אמורות.

גם מי שאינו מצוי במתרחש בבית-הספר הישראלי, יכול לדמיין לעצמו מהו טיב החינוך הניתן על-ידי מורות כאלה. מי שמצוי במתרחש יודע שרק מיעוט של המורות חורג מן ההגדרה הזאת.

הממשלה הלאומנית-דתית צדקה בהחלט בכך שלא ביצעה את המלצות ועדת-עציוני. אילו היה מעמד המורות משתפר, והיו נמשכות למיקצוע צעירות בעלות אופקים רחבים וימח פתוח היה הדבר עלול להרוס את סיכוייה של ממשלה כזאת לזכות בבחירות בעוד כמה שנים.

הכל ביגליל טופז קטן

"ג'ליקו היה האדם היחיד שיכול היה להפסיד את המלחמה תוך רבע שעה," כתב וינסטון צ'רצ'יל.

הוא התכוון לאדמיראל ג'ון ג'ליקו, מפקד "הצי הגדול" הבריטי במלחמת-העולם הראשונה.

ב-31 במאי 1916 נתקל צי זה בצי-הקרב הגרמני, ליד ג'צטלאנד בים הצפוני. האוניות הגרמניות ברחו לנמלי-הבית שלהן, אחרי שכמה מהן נפגעו קשה, ועד סוף המלחמה לא העזו עוד לצאת לים. צ'רצ'יל רצה לאמץ שאלו היו האוניות הגרמניות מצלילות בהיתקלות זו להטביע את הבריטיות, היתה בריטניה מפסידה את המלחמה בו במקום.

נזכרתי באימרתו של צ'רצ'יל ברגע ששמעתי על התבטאותו המפורסמת של דודו טופז באסיפת-הבחירות של המערך, יומיים לפני הבחירות.

יתכן שדודו טופז היה באותו רגע האדם היחיד שיכול היה להפסיד את הבחירות תוך שלוש דקות, והוא אכן עשה זאת.

אילו הפסיד ג'ליקו את הקרב של ג'צטלאנד, היו בוודאי

מאשימים בכך את השר שהטיל עליו את המשימה. במקרהו של טופז אין להאשים את הבדרן המיסכן, אלא את מי שהטיל עליו את התפקיד.

הדבר כימעט לא ייאמן: יומיים לפני הבחירות, בשיא המתח של המערכה, הניח המערך את ניהול עזרת-הבחירות המרכזית שלו בידיו של בדרן בלתי-פוליטי!

חוסר-אחריות מוגזמת זה לבדו היה מצדיק את העונש, לולא הוטל העונש על המדינה כולה.

תחילה הוצע התפקיד לעמיקם גורביץ, וזה הסכים לקבלו. עמיקם הוא איש רציני, בעל חושים פוליטיים מפותחים. אך איכשהו החליט משהו שדודו טופז מתאים יותר. הדימיון נחרד מן המחשבה שמי שקיבל החלטה כזאת עלול אי-פעם לקבל גם החלטות על גורל המדינה.

ובעצם, ההחלטה אכן השפיעה על גורל המדינה, אולי יותר מכל החלטה אחרת שהתקבלה ברצינות רבה יותר במהלך מערכת-הבחירות. אם דחף הפסוק האומלל כמה רבבות מבני "עדות-המיורח" אל זרועות בגין, ואם העביר שניים-שלושה מנדאטים מן המערך לליכוד, הוא עלול להשפיע על גורל המדינה, המרחב, ואולי העולם כולו בארבע (וחצי!) השנים הקרובות. מי יודע אילו תוצאות יירשמו בסיפריה-ההיסטוריה!

הכל ביגלל מסמר קטן.

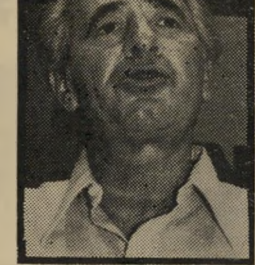
המידגם של דלפי

בטרם צאתו לקרב האחרון ציווה שאול המלך: "בקשו לי אשת בעלת-אוב ואלכה אליה ואדרשה בה."

ההודקקות לבעלות-אוב-למיניהן היתה מקובלת בכל התקופות. ביוון העתיקה היו פונים אל האוראקל של דלפי, ובמקומות אחרים, לפני כל החלטה חשובה. בעלת האוראקל היתה יושבת על שרפרף בעל שלוש-רגליים, מסוממת, אחוות טראנס, ומודיעה לשליטים מה עליהם לעשות.

ביוון ובארצות אחרות היו מקובלות שיטות רבות לקבלת עצות והנחיות מוסמכות. אפשר היה להסיק מסקנות ממעופן של ציפורים מסוימות, מהתנהגותן של חיות שונות, מדרך השחייה של דגים קדושים. שיטה פופולרית אחרת היתה בדיקת המעיים של חיות שהועלו כקורבן.

מנהיגים חשובים שונים לא היו זזים מבלי לקבל מפי האסטרולוגים שלהם הנחיות ברורות, המבוססות על תנועת הכוכבים. אחרים סמכו יותר על דיבריהם של כוהני-דת אחוזי התקף של מחלת-הנפילה.

פרס

האוראקל של ימינו הוא סקר דעת-הקהל. הוא מדויק כמו ההורוסקופים של ה' אסטרוולוגים. "המידגם ה' מייצג של האוכלוסיה ה' בוגרת" מתחרה עם המעיים של כיבשה שחוטתה, יוליוס קיסר נרצח מפני שלא שעה לאזהרות האוגורים, שבדקו את הקרביים של קורבן ו' לא מצאו בו לב. הם הו' הירו את קיסר שלא לצאת מביתו באידי מארס.

שימעון פרס, כך נדמה, לא היה מולול באזהרה. אין הוא זו בלי האסטרולוג — שליח, בלי סקר-דעת-הקהל — שלו. לעולם אינו מפר את הוראות האוראקל.

כך החליט, כפי שנודע השבוע, להתפטר זמן-מה לפני הבחירות מראשות מפלגת-העבודה, מפני שבעלת האוב הודיעה לו שרק יצחק רבין יכול לנצח בבחירות. הוא חזר בו כאשר הודיע האוראקל בעוד מועד שחל שינוי. מצב הכוכבים השתנה.

המדינה כולה חזתה בשימעון פרס, כשכינס את העיתונאים במוצאי יום-הבחירות, שעה קלה אחרי סגירת הקלפיות, והוצג כ"ראש-הממשלה הבא של ישראל". על סמך מה? על שרק האוראקל בחיבה, סמיתוס, שבדק את הקרביים של בחירי-המדיגם.

האם לא היה פרס מטיב לעשות אילו סמך על האסטרולוגים, או על האוגורים, או על בעלת-האוב מקיבוץ עין-דור, תחת לסמוך על המידגם? יתכן ש' במקרה זה היה נראה, כעבור שעה קלה, באור פחות מגוחך.

איני מתנגד לאסטרולוגים, לבודקי שאריות של קפה או תה, לבעלות-אוב, לקוראות-קלפים ולסיקרי דעת-הקהל — כל עוד מתייחסים אליהם כאל בידור משעשע. לפעמים הם צודקים — כשם ששעון עומד מראה לפחות פעמים ביממה את הזמן המדויק, הנסיון מוכיח כי הסקרים טועים כימעט תמיד, והשאלה היא רק מהו — בכל פעם — גודל הטעות.

מדינאי המבסס את מהלכיו הגורליים על אוראקל מפקפק זה — איך אפשר להתייחס אליו ברצינות?